

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002426

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тодеріка Яна Іванівна

2. Yana I. Toderika

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4124-2914

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 222 Медицина

Дата захисту: 17-06-2026

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача: ОБЛАСНЕ КОМУНАЛЬНЕ НЕКОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ»

Код за ЄДРПОУ: 43343797

Місцезнаходження: вул. Кольбенгаера Еріха, Чернівці, 58018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13474

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.53, 76.29.53.05

Тема дисертації:

1. Удосконалення діагностики та персоніфікація лікування туберкульозу легень залежно від концентрації 25-гідроксихолекальциферолу 25 (ОН) D та рівня мелатоніну з урахуванням генотипу мікобактерій туберкульозу
2. Improving diagnostics and personalizing treatment of pulmonary tuberculosis depending on the concentration of 25-hydroxycholecalciferol 25 (OH) D and melatonin levels, taking into account the genotype of mycobacteria tuberculosis

Реферат/анотація:

1. Метою дослідження було удосконалити діагностику та індивідуалізувати лікування туберкульозу легень з урахуванням концентрації 25-гідроксихолекальциферолу 25 (ОН) та рівня мелатоніну. Нами проведено клініко-статистичний аналіз ефективності удосконаленої патогенетичної терапії у хворих на туберкульоз легень із застосуванням вітаміну Д та мелатоніну на фоні стандартного протитуберкульозного лікування. Групи були репрезентативними за віком та статтю. Середній вік пацієнтів у групі 1 становив $42,5 \pm 10,1$ років, у групі 2 – $43,6 \pm 9,8$ років. Переважали особи чоловічої статі (69%), тоді як жінки становили 31%. У процесі клінічного аналізу нами встановлено, що значна частка обстежуваних пацієнтів мала дефіцит маси тіла ($<18,5$ кг/м²), який спостерігався у 80–86,7% випадків, що вказує на тяжкість перебігу специфічного процесу та наявність вираженого інтоксикаційного синдрому. Рентгенологічно в досліджуваних групах переважав

поширений специфічний процес із деструктивними змінами та формуванням каверн. Усі пацієнти, включені до дослідження, мали бактеріовиділення. За результатами мікроскопії мокротиння низьке та помірне бактеріальне навантаження спостерігалось у 68,3% пацієнтів, високе – у 31,7%. встановлено, що у 56,7% пацієнтів рівень вітаміну Д відповідав дефіциту (<20 нг/мл), тоді як у 43,3% виявлено недостатність (<30 нг/мл). Після призначення вітаміну Д у складі патогенетичної терапії у пацієнтів основної групи нами встановлено достовірне підвищення його концентрації у плазмі крові після завершення інтенсивної фази лікування ($p<0,000001$). Boxplot-аналіз продемонстрував зміщення розподілу рівнів вітаміну Д у бік підвищення, що супроводжувалося не лише збільшенням медіани показника, але й зменшенням міжіндивідуальної варіабельності. Додатково нами проведено аналіз кореляційного зв'язку між рівнем вітаміну Д та концентрацією кальцію у сироватці крові в динаміці лікування. За результатами розрахунку коефіцієнта кореляції Пірсона встановлено сильний прямий зв'язок між зазначеними показниками ($r=0,89$; $p<0,0001$), що свідчить про фізіологічний метаболічний взаємозв'язок між підвищенням концентрації вітаміну Д та рівнем кальцію. При цьому значення кальцію були в межах або незначно перевищували референтні показники, що підтверджує безпечність призначення вітаміну Д у запропонованій схемі лікування. Результати проведеного нами статистичного аналізу свідчать, що застосування вітаміну Д та мелатоніну у складі патогенетичної терапії хворих на туберкульоз легень супроводжується достовірними змінами клінічних, бактеріологічних та лабораторних показників, що характеризують активність специфічного запального процесу та ефективність лікування. Практична значущість дослідження підтверджується доведеним імунomodуючим та протизапальним ефектом мелатоніну у хворих на ТБ легень. Встановлено, що додаткове застосування мелатоніну сприяє зниженню показників системного запалення, нормалізації гематологічних параметрів, зменшенню рівня С-реактивного білка та модифікації цитокінового балансу за рахунок зниження рівня ІЛ-6 та підвищення ІЛ-10. Важливим практичним результатом є встановлений гепатопротекторний ефект мелатоніну, який проявляється достовірним зниженням активності печінкових трансаміназ (АЛТ та АСТ), що дозволяє зменшити ризик медикаментозного ураження печінки під час тривалої антимікобактеріальної терапії.

2. The aim of the study was to improve the diagnosis and individualize the treatment of pulmonary tuberculosis taking into account the concentration of 25-hydroxycholecalciferol 25 (OH) and melatonin levels. We conducted a clinical and statistical analysis of the effectiveness of improved pathogenetic therapy in patients with pulmonary tuberculosis with the use of vitamin D and melatonin against the background of standard anti-tuberculosis treatment. The groups were representative in age and gender. The average age of patients in group 1 was 42.5 ± 10.1 years, in group 2 – 43.6 ± 9.8 years. Males predominated (69%), while women accounted for 31%. In the course of clinical analysis, we found that a significant proportion of the examined patients had a body weight deficit (<18.5 kg/m²), which was observed in 80–86.7% of cases, which indicates the severity of the specific process and the presence of a pronounced intoxication syndrome. Radiologically, a widespread specific process with destructive changes and the formation of cavities prevailed in the studied groups. All patients included in the study had bacterial excretion. According to the results of sputum microscopy, low and moderate bacterial load was observed in 68.3% of patients, high – in 31.7%. It was found that in 56.7% of patients, the level of vitamin D corresponded to deficiency (<20 ng/ml), while in 43.3%, insufficiency (<30 ng/ml) was detected. After the appointment of vitamin D as part of pathogenetic therapy in patients of the main group, we established a significant increase in its concentration in blood plasma after the completion of the intensive phase of treatment ($p<0.000001$). Boxplot analysis demonstrated a shift in the distribution of vitamin D levels towards an increase, which was accompanied not only by an increase in the median of the indicator, but also by a decrease in interindividual variability. In addition, we conducted an analysis of the correlation between the level of vitamin D and the concentration of calcium in serum in the dynamics of treatment. According to the results of calculating the Pearson correlation coefficient, a strong direct relationship was established between the indicated indicators ($r=0.89$; $p<0.0001$), which indicates a physiological metabolic relationship between the increase in vitamin D concentration and calcium levels. At the same time, calcium values were within or slightly exceeded the reference values, which confirms the safety of vitamin D administration in the proposed treatment regimen. The results of our statistical analysis

indicate that the use of vitamin D and melatonin as part of pathogenetic therapy of patients with pulmonary tuberculosis is accompanied by significant changes in clinical, bacteriological and laboratory indicators that characterize the activity of the specific inflammatory process and the effectiveness of treatment. The practical significance of the study is confirmed by the proven immunomodulatory and anti-inflammatory effect of melatonin in patients with pulmonary TB. It was established that the additional use of melatonin contributes to the reduction of systemic inflammation, normalization of hematological parameters, reduction of C-reactive protein levels and modification of cytokine balance by reducing IL-6 levels and increasing IL-10. An important practical result is the established hepatoprotective effect of melatonin, which is manifested by a significant decrease in the activity of hepatic transaminases (ALT and AST), which allows reducing the risk of drug-induced liver damage during prolonged antimycobacterial therapy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Тодоріко ЛД, Тодеріка ЯІ, Шевченко ОС, Гінгуляк МГ. Клініко-імунологічна характеристика рівня вітаміну D при лікарсько-стійкому туберкульозі. Інфузія & Хіміотерапія. 2025;1:7-12.
<http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/ic/25/pdf25-1/7.pdf>
- Toderika YaI, Todoriko LD. The role of melatonin, IL-6, and IL-10 in the immunopathogenesis and clinical course of tuberculosis. Інфузія & Хіміотерапія. 2025;3:24-8.
http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/ic/25/pdf25-3/24_en.pdf
- Тодеріка ЯІ. Визначення рівня мелатоніну та окремих цитокінів при туберкульозі легень залежно від варіанта фармакорезистентності. Буковинський медичний вісник. 2025;29(2):33-7.
https://dspace.bsmu.edu.ua/bitstream/123456789/26984/1/Toderika%20Ya.I.%20Vyznachennia_ukr_33-37_2025.pdf
- Тодеріка ЯІ, Тодоріко ЛД, Єременчук ІВ. Персоніфікація лікування хворих на туберкульоз легень з огляду на рівень мелатоніну. Інфузія & Хіміотерапія. 2025;4:5-9.
<http://www.ifp.kiev.ua/doc/journals/ic/25/pdf25-4/5.pdf>
- Todoriko LD, Toderika YaI, Huska II, Karnas NO. Dynamics of the Main Indicators of Tuberculosis Epidemiology in Bukovina, the Influence of the COVID-19 Pandemic and Wartime Conditions. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2023;3:79-85. <https://tubvil.com.ua/article/view/287372>
- Тодоріко ЛД, Тодеріка ЯІ, Єременчук ІВ, Сливка ВІ. Рівень вітаміну D у пацієнтів із чутливим туберкульозом легень та оцінка його впливу на клінічний перебіг захворювання. Туберкульоз, легеневі хвороби, ВІЛ-інфекція. 2023;3:79-85. <https://tubvil.com.ua/article/view/311659>

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U002434

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тодоріко Лілія Дмитрівна

2. Liliia Todoriko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0117-6513

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гришук Леонід Андрійович

2. Leonid A. Hryshchuk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.26

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2528-8843

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний медичний університет імені

І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України

Код за ЄДРПОУ: 02010830

Місцезнаходження: Майдан Волі, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сахелашвілі Манана Іванівна

2. Manana I. Sakhelashvili

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.26

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2503-5440

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького"

Код за ЄДРПОУ: 02010793

Місцезнаходження: вул. Пекарська, Львів, 79010, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Москалюк Василь Деонізієвич

2. Vasyl Moskaliuk

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4104-8153

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сидорчук Лариса Петрівна

2. Larysa P. Sydorchuk

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.11

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9279-9531

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Буковинський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010971

Місцезнаходження: площа Театральна, Чернівці, 58002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Хухліна Оксана Святославівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Хухліна Оксана Святославівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Репчук Юлія Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна